

Kungliga Örlogsmannasällskapet

17 april 2015

Kungl. Örlogsmannasällskapet kommenterar läget i Försvarsmakten

Den politiska samsynen kring det svenska försvaret var en gång en styrkefaktor. Men nu står vi i en situation med partier vars uppfattningar formerats i miljöer där den egna partiprofilen och behov av regeringsunderlag framstår som viktigare än vad försvaret av vårt land kräver. Sådan är den politiska och demokratiska verkligheten, och jag har givetvis full respekt för den.

Det är ändå frestande att mot den bilden av ett fritt hävdande av den egna uppfattningen i t ex försvarsfrågan, ställa den förutsättningen att det kräver just ett starkt försvar. För att garantera den politiska ordning vi i Sverige är överens om ska råda här. Och inte låta vårt offentliga samtal och formerna för våra politiska beslut påverkas av andra makter.

I denna fråga gjorde styresmannen Mikael Odenberg i vår systerakademi Kungl. Krigsvetenskapsakademien ett angeläget inlägg i SvD den 16 april. Han menade att det var dags att lägga det partipolitiska käbblet bakom oss, eftersom alla partier har ett ansvar för den situation vi nu befinner oss i. Som ju till stor del är betingad av en utveckling i förhållandevis sen tid. Men nu står vi här och oavsett vems spaden är så är det dags att börja gräva, var Odenbergs uppmaning.

Det finns emellertid ytterligare en försvårande låsning som behöver lyftas fram. Den gäller mer utformningen som sådan, försvarets inriktning oavsett de ramar och den grad av förstärkning som ses som önskvärd. Här är det inte det politiska systemets låsningar i första hand, utan försvarsbeslutens karaktär med krav på mycket lång framförhållning. Alla resurser i försvaret tar tid att få fram, oavsett om det gäller rätt personal adekvat utbildad och övad, eller rätt materiel i tillräcklig omfattning och med erforderliga prestanda. Beslutade inriktningar och lagda beställningar kan givetvis inte överges för nya i en handvändning. Det skulle ge en oacceptabel ryckighet och reducerad försvarseffekt.

Likväl har vi en yttre verklighet som tvingar fram krav på omprövningar och omprioriteringar. Ett slående exempel på systemets trögrörlighet var svaret på den fråga Försvarsmakten fick från statsministern i en direktsänd presskonferens den 14 november. Alla minns bakgrunden, den nationella harm som där gavs uttryck för efter de konstaterade undervattensinträngningarna. Ord som "oacceptabelt", "kan inte tillåtas" förekom flitigt. Överbefälhavaren uppmanades där, direkt på podiet, av statsministern att presentera förslag på vad som kan göras i närtid. Det svaret kom tre månader senare och var "ingenting". Inget i den redan fastlagda planen kunde rubbas.

Närhelst man har en serie av närmast oändliga utmaningar och problem, som fallet är för det svenska försvaret, så infinner sig lätt ett tvivel kring var man ska börja. Det är då tacksamt att fortsätta på den väg som redan är inslagen, ett vägval som i ett tidigare beslutsläge krävt väl så mycket ansträngning för att komma på plats. Men trovärdigheten kräver att man faktiskt adresserar de akuta problemen först, oaktat huruvida de legat med i planeringen eller inte.

Trovärdigheten är kanske den viktigaste storheten i ett försvar. Den bedöms hos flera. Uppdragsgivarna, dvs skattebetalarna och svenska folket. Motståndaren i snäv bemärkelse och hela omvärlden i en vidare. Den egna personalen som måste uppleva att uppgiften är adekvat formulerad och resurser rimligt tilldelade för dess lösande.

Jag menar att de lösningar som binder försvarsplaneringen till beslut fattade i en tid med en helt annan världsbild, måste stå tillbaka för lösningar på de nu akut uppenbara problemen. Med den största respekt för alla övriga förmågor en försvarsmakt på sikt behöver, gäller det nu att kraftsamla till att möta de kränkningar som pågår här och nu, dvs i luften och under vattnet. Att satsa tillkommande försvarsmedel på luftförsvar och ubåtsjaktförmåga är inget som det behövs avancerade krigsspel för att komma fram till. Motståndaren har så att säga redan levererat svaret på den frågan.

Efter dessa två akut pågående utmaningar mot vår territoriella integritet finns ingen mer utsatt del av vårt land än Gotland. Eftersom Gotlands strategiska läge påverkar stora delar av våra grannländers territorier och inte bara Sveriges, skulle kanske vår solidaritetsförklaring börja med att vi tar hand om försvaret av just Gotland...

Vi fladdrar i vår utrikespolitik, och vi förhandlar om vår försvarspolitik inför en häpen omvärld. Utom en, som med stort gillande noterar.

Michael Zell
Ordförande Kungl. Örlogsmannasällskapet

För ytterligare information:

Michael Zell, ordförande Kungl. Örlogsmannasällskapet, tel. mobil. 070 606 54 10 eller E-post: president@koms.se

Besök även: www.koms.se alt följ oss på Twitter